

249

Besluit van 21 juni 2010, houdende een wijziging van het Waterschapsbesluit ter aanpassing van de voorziening voor het briefstemmen ten behoeve van de waterschapsverkiezingen in waterschap Scheldestromen

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Verkeer en Waterstaat van 17 maart 2010, nr. CEND/HDJZ-2010/161 sector WAT, Hoofddirectie Juridische Zaken;

Gelet op de artikelen 18, vierde lid, en 20, vierde lid, van de Waterschapswet;

De Raad van State gehoord (advies van 17 mei 2010, nr. W09.10.0090/IV);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Verkeer en Waterstaat van 15 juni 2010, nr. CEND/HDJZ-2010/835, Hoofddirectie Juridische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het **Waterschapsbesluit** wordt als volgt gewijzigd:

A

Aan artikel 2.44 worden voor de begripsomschrijving van «*de voorziening briefstemmen*» twee begripsomschrijvingen toegevoegd, luidende:

blanco enveloppe: enveloppe die duidelijk te onderscheiden is van een gecodeerde retourenveloppe;

gecodeerde retourenveloppe: enveloppe als bedoeld in artikel 2.53, tweede lid;

B

Aan artikel 2.45, vierde lid, worden, onder vervanging van een punt aan het slot van onderdeel b door een puntkomma, twee onderdelen toegevoegd, luidende:

- c. de procedure voor het scheiden van de retourenveloppen en het deponeren van het stembiljet in de stembus;
- d. de procedure voor het handmatig tellen van de stemmen.

C

Artikel 2.48 komt te luiden:

Artikel 2.48

1. Het stembureau voorziet in een unieke code voor elke kiesgerechtigde.
2. Bij de voorziening internetstemmen voorziet het stembureau in een referentiebestand van alle mogelijk uit te brengen stemmen.
3. Het referentiebestand wordt ten minste vierentwintig uur voor de aanvang van de stemming openbaar gemaakt door plaatsing van het bestand op internet. Om de kiezer in staat te stellen de integriteit van het referentiebestand vast te stellen wordt een controlewaarde berekend. Het stembureau maakt deze controlewaarde bekend.

D

Artikel 2.51 komt te luiden:

Artikel 2.51

1. De stembescheiden omvatten:
 - a. het stembiljet;
 - b. een blanco enveloppe;
 - c. een gecodeerde retourenveloppe, en
 - d. instructies voor de kiezer.
2. Indien de mogelijkheid wordt geboden de stem uit te brengen overeenkomstig paragraaf 12 van dit hoofdstuk, omvatten de stembescheiden tevens een stemkaart met stemcode en het internetadres.
3. Het dagelijks bestuur verzorgt het stembiljet met de kandidaten voor het desbetreffende waterschap overeenkomstig het model, bedoeld in artikel 2.53, derde lid.

E

In artikel 2.52, eerste lid, wordt «2.64» vervangen door: 2.54, vijfde lid, 2.54a, 2.64, 2.65.

F

Artikel 2.53 komt te luiden:

Artikel 2.53

1. Op het bij de verkiezing te bezigen stembiljet zijn eenzijdig in een rij geprint de lijstnummers met de aanduidingen van de belangengroeperingen die aan de verkiezingen deelnemen en, in voorkomend geval de nummers van de lijsten waarmee die lijsten tot een lijstencombinatie zijn verbonden. Voorts worden onder de aanduiding van de belangengroepering met het lijstnummer, de daarbij behorende kandidaten kolomsgewijs weergegeven, met weglating van het adres en de geboortedatum, en per lijst doorlopend genummerd in de volgorde van de toegekende nummers. Voor elke naam van een kandidaat wordt een stemvak geprint. Tevens kunnen op het stembiljet de naam van het waterschap, het jaartal van de verkiezingen en, indien van toepassing, een aanduiding van het

kiesdistrict worden vermeld, en kan op het stembiljet een echtheidskenmerk worden aangebracht.

2. Op de bij de stembescheiden behorende gecodeerde retourenveloppe worden, ten behoeve van de registratie van het ontvangst van de stembescheiden van de kiesgerechtigde, een of meer machineleesbare codes geprint om te waarborgen dat de kiesgerechtigde hoogstens één geldige stem kan uitbrengen. De code of codes bevatten de code, bedoeld in artikel 2.48, eerste lid, indien van toepassing aangevuld met een gecodeerde weergave van de naam van het desbetreffende kiesdistrict.

3. Bij ministeriële regeling worden voor de stembescheiden, bedoeld in artikel 2.51, eerste lid, modellen vastgesteld.

G

Artikel 2.54 komt te luiden:

Artikel 2.54

1. De kiesgerechtigde brengt zijn stem uit door op het stembiljet het stemvak geplaatst voor de naam van de kandidaat van zijn keuze aan te kruisen of anderszins te markeren.

2. Daarna vouwt hij het stembiljet dicht op zodanige wijze dat de namen van de kandidaten niet zichtbaar zijn en doet hij het stembiljet in de blanco enveloppe.

3. Vervolgens doet hij de blanco enveloppe met het stembiljet in de gecodeerde retourenveloppe en verzendt hij deze gesloten naar het voorgedrukte adres.

4. In afwijking van het derde lid kan de kiesgerechtigde de gecodeerde retourenveloppe in de brievenbus van het waterschap deponeren of tijdens kantooruren in een daartoe in het kantoor van het waterschap geplaatste stembus, die is voorzien van een slot en van een sleuf waardoor de stembiljetten in de bus kunnen worden gestoken.

5. De in de stembus, bedoeld in het vorige lid, of brievenbus van het waterschap gedeponeerde gecodeerde retourenvoloppen, worden door of vanwege het stembureau, gedurende de stemperiode in een dagelijkse openbare zitting overgebracht naar de ruimte waar de werkzaamheden, bedoeld in artikel 2.54a, plaatsvinden.

H

Na artikel 2.54 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 2.54a

1. Het stembureau stelt in dagelijkse openbare zitting gedurende de stemperiode vast of de machineleesbare code op de gecodeerde retourenveloppe correspondeert met een nummer in het kiesregister.

2. Het stembureau houdt aantekening van deze vaststelling door de code te registreren.

3. De leden van het stembureau openen onverwijld na de vaststelling de gecodeerde retourenvoloppen en deponeren de blanco enveloppen met de stembiljetten in de stembus, die is voorzien van een slot en van een sleuf waardoor de enveloppen in de bus kunnen worden gestoken. De leden kunnen zich bij deze werkzaamheden doen bijstaan door plaatsvervangende leden of andere personen die zijn aangewezen door het dagelijks bestuur. De leden kunnen een voorziening voor het machinematig openen van de gecodeerde retourenvoloppen gebruiken.

4. Indien het stembiljet zich niet in de blanco enveloppe bevindt, steekt een lid of plaatsvervangend lid van het stembureau het stembiljet, zonder het in te zien, dichtgevouwen in de stembus.

5. Indien het stembureau de handelingen, bedoeld in het eerste lid, opdraagt aan de in artikel 2.5, tweede lid, bedoelde personen, gaat het stembureau na of deze handelingen met goed gevolg zijn verricht.

I

Artikel 2.64 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt «vaststelling van de uitslag van de verkiezing» vervangen door: stemopneming.

2. Het derde lid en het vierde lid vervallen.

J

Artikel 2.65 komt te luiden:

Artikel 2.65

1. Bij aanvang van de stemopneming wordt de stembus geleeft in de ruimte waar de stemopneming plaatsvindt en door leden van het stembureau wordt vastgesteld dat er zich geen enveloppen of stembiljetten meer in de stembus bevinden. Vervolgens stelt het stembureau vast dat de getroffen voorziening voor het opnemen van de per brief uitgebrachte stemmen gereed is. Van deze vaststellingen wordt melding gemaakt in het proces-verbaal, bedoeld in artikel 2.73.

2. De leden van het stembureau openen de blanco enveloppen met de stembiljetten en tellen handmatig de stemmen in een openbare zitting. De leden van het stembureau kunnen zich bij deze werkzaamheden doen bijstaan door plaatsvervangende leden of andere personen die zijn aangewezen door het dagelijks bestuur. Tevens kan een voorziening voor het machinematig openen van de blanco enveloppen worden gebruikt.

3. Het stembureau beslist over de geldigheid van de stembiljetten die niet als overeenkomstig dit besluit ingevulde stembiljetten zijn aan te merken. De beslissingen omtrent de geldigheid van de uitgebrachte stemmen worden genomen in de zitting, bedoeld in het vorige lid.

K

Artikel 2.66 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervalt: per brief, en indien van toepassing,.

2. Het derde lid vervalt.

L

Na artikel 2.66 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 2.66a

1. De volgende stemmen worden bij de openbare zitting, bedoeld in artikel 2.54a, terzijde gelegd:

a. stemmen waarvan meerdere stembiljetten in één gecodeerde retourenveloppe zijn ingesloten;

b. een stem waarvan de machineleesbare code op de gecodeerde retourenveloppe, waarin hij gesloten is, niet correspondeert met een kiesgerechtigde in het kiesgebied waarin de stem is uitgebracht;

c. een stem waarbij de machineleesbare code op de bijbehorende gecodeerde retourenveloppe onleesbaar is gemaakt of gewijzigd, en

d. een stem waarvoor niet het door het desbetreffende waterschap uitgereikte stembiljet en de bijbehorende gecodeerde retourenveloppe zijn gebruikt.

2. Opgestuurde gecodeerde retourenvolpen die geen stembiljet bevatten of stembescheiden die op grond van artikel 2.50, tweede lid, ongeldig zijn, worden terzijde gelegd. Het stembureau houdt aantekening van het aantal lege gecodeerde retourenvolpen en ongeldige stembescheiden.

M

Artikel 2.67 komt te luiden:

Artikel 2.67

Als ongeldige stem wordt aangemerkt:

- a. een stem waarbij de kiezer niet op ondubbelzinnige wijze heeft kenbaar gemaakt op welke kandidaat hij zijn stem uitbrengt, doordat de kiezer geen, of bij meerdere kandidaten, op het stembiljet een stemvak heeft aangekruist of anderszins gemarkeerd en de stem niet als blanco is aan te merken;
- b. een stem waaraan gegevens zijn toegevoegd waardoor de kiezer kan worden geïdentificeerd, en
- c. een stem waarbij een ander stembiljet is gebruikt dan het verstrekte stembiljet.

N

Na artikel 2.67 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 2.67a

Blanco is de stem die is uitgebracht op een stembiljet dat door de kiezer is ingeleverd zonder dat hij geheel of gedeeltelijk een stemvak heeft aangekruist of anderszins gemarkeerd en zonder dat hij anderszins op het stembiljet heeft geschreven of getekend.

O

Artikel 2.69 komt te luiden:

Artikel 2.69

1. Het stembureau komt de tweede dag na de sluiting van de stemming om negentien uur in openbare zitting bijeen om, ten behoeve van de voorlopige uitslag van de stemopneming, de volgende gegevens vast te stellen:

- a. ten aanzien van iedere lijst het aantal op iedere kandidaat uitgebrachte stemmen en de som van deze aantallen;
- b. het aantal kiezers dat een blanco stem heeft uitgebracht;
- c. het aantal ongeldige stemmen, en
- d. het aantal terzijde gelegde stemmen, bedoeld in artikel 2.66a, eerste lid.

2. De leden van het stembureau verrichten de benodigde handelingen om de vastgestelde gegevens, bedoeld in het eerste lid, op schrift te stellen.

P

In artikel 2.70 wordt «tweede lid» vervangen door: eerste lid.

Q

In artikel 2.72, eerst lid, wordt «artikel 2.48, tweede lid» vervangen door: artikel 2.48, derde lid.

R

In artikel 2.73 wordt «De in artikel 2.69, eerste lid, bedoelde afdruk wordt aan het proces-verbaal gehecht» vervangen door: De op schrift gestelde gegevens, bedoeld in artikel 2.69, tweede lid, worden aan het proces-verbaal gehecht.

S

In artikel 2.94 wordt «stembiljetten» telkens vervangen door: stembiljetten, gecodeerde retourenveloppen.

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 juli 2010.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 21 juni 2010

Beatrix

De Minister van Verkeer en Waterstaat,
C. M. P. S. Eurlings

Uitgegeven de *dertigste* juni 2010

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in de Staatscourant.

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen deel

§ 1. Inleiding

Het doel van dit besluit is om het envelop-in-envelop-stemmen te introduceren voor de waterschapsverkiezingen van november 2010 die gehouden worden voor het nieuwe waterschap Scheldestromen. Hiertoe wordt hoofdstuk 2 van het Waterschapsbesluit¹ aangepast. De ervaringen met deze manier van stemmen zullen worden gebruikt om een goed besluit te kunnen nemen ten aanzien van het invoeren van deze methode voor de komende reguliere waterschapsverkiezingen. Te zijner tijd zal het Waterschapsbesluit desgewenst worden aangepast.

De kiesmethode die deze wijziging beoogt is geënt op het briefstemmen in hoofdstuk M van de Kieswet dat wordt gehanteerd voor kiezers die buiten Nederland wonen. Met dien verstande dat een kiesgerechtigde zich vooraf niet hoeft te laten registreren voor het ontvangen van stembescheiden door middel van een registratieverzoek en er de mogelijkheid is tot het opvragen van vervangende stembescheiden.

§ 2. Waterschapsverkiezingen 2008

Bij de huidige regeling van briefstemmen was het percentage van ongeldige stemmen in 2008 bijna 10 procent. Kiesgerechtigden ontvingen een stembiljet met twee kolommen: één voor kandidaten en één voor de belangengroeperingen. Beide lijsten moesten separaat worden ingevuld. Daarnaast moest het geboortjaar worden ingevuld. Door deze inrichting kwam het incorrect invullen van het stembiljet veelvuldig voor.

Om deze problemen te verhelpen wijzigt dit besluit de voorziening van het briefstemmen. Het stembiljet wordt anders ingericht en de procedure eenvoudiger en robuuster gemaakt. Daarnaast zijn enkele aanpassingen aangebracht om meer aan te sluiten bij de procedure uit de Kieswet. De daadwerkelijke integratie met de Kieswet is nu nog niet aan de orde.

Er is gekozen voor het invoeren van de methode envelop-in-envelop-stemmen. Hiervoor moeten de stembescheiden en de procedure worden aangepast. In de volgende paragraaf zal de envelop-in-envelop-procedure worden uiteengezet.

Internetstemmen

Voor verkiezingen van Tweede Kamer, Provinciale Staten en Gemeenteraden is de mogelijkheid tot het gebruik van stemcomputers geschrapt. In het Waterschapsbesluit is de mogelijkheid tot internetstemmen nog wel geregeld.

Er is bij de voorliggende wijziging niet gekozen voor het schrappen van deze voorziening. De Waterschapswet eist een regeling met betrekking tot elektronisch stemmen. Voor het schrappen van de mogelijkheid tot internetstemmen is derhalve een wijziging van de Waterschapswet nodig. Het goedkeuringsvereiste in het Waterschapsbesluit blijft evenwel overeind. Er zal geen goedkeuring worden verleend voor het gebruiken van deze stemvoorziening. Deze wijziging introduceert uitsluitend het envelop-in-envelop-stemmen voor de Zeeuwse waterschapsverkiezingen in november 2010.

¹ Stb. 2007, 497; laatstelijk gewijzigd bij besluit van 2 december 2009, Stb. 2009, 535.

§ 3. Envelop-in-envelop-stemmen

Het envelop-in-envelop-stemmen geschiedt door middel van twee retourenveloppen en het stembiljet waar tevens de kandidatenlijst op is afgedrukt. Er is één blanco retourenvelop en één gecodeerde en geadresseerde retourenvelop.

De kiezer kiest door op het stembiljet het hokje in te vullen bij de kandidaat naar keuze of stemt blanco door niets in te vullen. Vervolgens wordt het stembiljet in de blanco envelop gesloten en deze envelop wordt met gebruikmaking van de gecodeerde envelop verzonden naar het stembureau. De gecodeerde envelop fungeert bij het stembureau als oproepkaart en dient als bewijs dat de kiezer eenmaal heeft gestemd. Door registratie van de code wordt de kiesgerechtigde op de kiezerslijst afgevinkt. In het stembureau wordt de gecodeerde envelop van de blanco envelop gescheiden. De blanco envelop met het stembiljet gaat in de stembus tot aan de stemopneming. Op grond van artikel 2.65, tweede lid, van het Waterschapsbesluit worden na het einde van de stemming de enveloppen geopend en de stemmen handmatig geteld.

De leden van het stembureau kunnen worden bijgestaan door personen die daartoe worden aangewezen door het dagelijks bestuur van het waterschap waarin de verkiezingen worden gehouden. Voor het handmatig tellen wordt een protocol gemaakt door het dagelijks bestuur van het waterschap.

Verbeterpunten stembiljet

In dit besluit opgenomen verbeterpunten voor het stembiljet ten opzichte van de waterschapsverkiezingen in 2008 zijn het schrappen van het gebruik van het geboortejaar, de opmaak, het aankruisen van één hokje in plaats van twee en het verwijderen van de machineleesbare code. Het geboortejaar werd door veel kiezers niet of onjuist ingevuld. Daarbij werden persoonlijke stembiljetten verwisseld wat tot ongeldige stemmen leidde. Ook werd de opmaak onduidelijk bevonden. De methode van het aankruisen van twee verschillende kolommen met hokjes voor de belangengroepering en de corresponderende kandidaat zorgde voor ongeldige stemmen. Verder werd het door kiezers mogelijk geacht om de geanonimiseerde vertrouwelijke code die op het stembiljet was aangebracht te herleiden tot de kiezer. Dit zou het stemgeheim kunnen compromitteren of vermoedens oproepen dat dit het geval zou zijn. Door deze code van het stembiljet te verwijderen en aan te brengen op de retourenvelop is het anoniem stemmen en het stemgeheim extra gewaarborgd. Daarbij wordt een protocol ontwikkeld door het waterschap om in openbare zitting de gecodeerde envelop van de blanco envelop te scheiden en onverwijld de blanco envelop met het stembiljet in de stembus te deponeren.

§ 4. Voorbereiding van het besluit

Voor de voorbereiding van dit besluit is nauw samengewerkt met de Zeeuwse waterschappen. Het waterschap de Zeeuwse Eilanden is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de verkiezingen en is daarom ten aanzien van de uitvoerbaarheid van dit besluit steeds betrokken geweest. Ook heeft een consultatieronde plaatsgevonden met het Interprovinciaal Overleg, de Unie van Waterschappen en de Kiesraad en heeft overleg plaatsgevonden met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Naar aanleiding van de consultatieronde heeft de Kiesraad een advies uitgebracht waarin onder meer werd geadviseerd zoveel mogelijk aan te sluiten bij de Kieswet. In veel gevallen zijn bepalingen uit de Kieswet overgenomen, maar zoals eerder vermeld kan van verregaande gelijktrekking geen sprake zijn. Zo spreekt het Waterschapsbesluit

over het aankruisen of anderszins markeren van het hokje. De Kieswet eist het rood invullen van het hokje op het stembiljet. Deze formulering is niet overgenomen in deze wijziging, omdat kiezers abusievelijk een andere kleur kunnen gebruiken en het meesturen van een rood potlood bewerkelijk is. Verder bleek bij het schouwen van de stembiljetten in 2008 dat, ook al was het hokje niet ingekleurd, vaak wel duidelijk was welk hokje de kiezer had gemarkeerd (bijvoorbeeld door aan te kruisen of er een pijl voor te plaatsen). Tevens worden de stemmen handmatig geteld dus een goedkeuringsprocedure voor de scansoftware zoals vereist in de Kieswet is niet nodig. Het afvinken van de kiezerslijst (is de kiezer kiesgerechtigd) wordt wel met een handscanner en een digitale lijst uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het stembureau. Hier zal in het protocol aandacht aan worden besteed. Het gaat bij deze wijziging vooral om het introduceren van een bepaalde kiesmethode. De Kiesraad heeft geadviseerd extra waarborgen voor de kiezer in te stellen. Hieraan is zoveel mogelijk gevolg gegeven. Het kiesproces is zo betrouwbaar en integer en tegelijk vlot en uitvoerbaar mogelijk ingericht. Bij ministeriele regeling zullen eventueel nog aanvullende regels worden gesteld.

Administratieve lasten

Aan het uitbrengen van een briefstem zijn enkele administratieve handelingen verbonden voor de kiesgerechtigde ingezetenen van een waterschap, namelijk: het invullen van het stembiljet, het gebruiken van de juiste retourenveloppen en het verzenden van de stembescheiden. Het nieuwe stembiljet is overzichtelijker en eenvoudiger in te vullen, zoals bij de overige verkiezingen wordt op dit stembiljet enkel het stemvak bij de gewenste kandidaat gemarkeerd. Dit in tegenstelling tot het stembiljet dat gebruikt werd bij de waterschapsverkiezingen van 2008 waarbij de kiezer twee lijsten moest aanvinken en een geboortejaar moest invullen. Een ander verschil met de verkiezingen van 2008 is dat bij het envelop-in-envelop-stemmen twee enveloppen worden gebruikt. Voor het uitbrengen van een stem zijn een blanco envelop en een gecodeerde envelop nodig om enerzijds het stemgeheim te waarborgen en anderzijds fraude tegen te gaan door het mogelijk te maken een envelop met een unieke code te registreren en te koppelen aan een kiesgerechtigde zodat meerdere keren stemmen onmogelijk wordt gemaakt. Het verzenden van de stembescheiden vormt geen extra last ten opzichte van de voorgaande methode van briefstemmen en er zijn geen portokosten gemoeid met het versturen. De methode is zoveel mogelijk gericht op het betrouwbaar en uitvoerbaar maken van de verkiezingen. Er treedt dus geen lastenverzwaring op voor burgers en bedrijven ten opzichte van de methode van briefstemmen die is gehanteerd bij vorige verkiezingen.

Artikelsgewijs

Artikel I

Onderdeel A

Dit onderdeel behelst de definitie van een blanco envelop en een gecodeerde envelop die worden gebruikt voor het verzenden van het stembiljet.

Onderdeel B

Artikel 2.45, vierde lid, bepaalt dat protocollen moeten worden vastgesteld door het dagelijks bestuur om te waarborgen dat de verkiezingen betrouwbaar en integer verlopen. Wanneer wordt gekozen voor de voorziening van het briefstemmen, bedoeld in artikel 2.44 van het

Waterschapsbesluit, moeten er voor het invoeren van het envelop-in-envelop-stemmen aanvullende protocollen worden gemaakt. Het gaat dan om een procedure voor scheiden van de retourenveloppen en het deponeren van het stembiljet in de stembus.

Het waterschap Zeeuwse Eilanden, dat de verkiezingen voorbereidt, heeft aangegeven de stemmen handmatig te willen tellen. Daarom wordt in het protocol, naast het scheiden van de enveloppen, ook een procedure voor het handmatig tellen van stemmen opgenomen.

Onderdeel C

Het gebruik van het referentiebestand is alleen relevant voor de oude manier van briefstemmen en het stemmen per internet. Om deze reden wordt expliciet aangegeven dat het hier gaat om de voorziening internetstemmen als bedoeld in § 12.

Voor het envelop-in-envelop-stemmen is dit element irrelevant. Hierbij wordt gewerkt met een bestand van kiesgerechtigde ingezetenen. Elke kiesgerechtigde krijgt een code toegewezen die wordt afgedrukt op de gecodeerde retourenvelop. Deze code moet corresponderen met het nummer van een kiesgerechtigde uit het bestand.

De verplichting dat de code geanonimiseerd en vertrouwelijk moet zijn is geschrapt. Deze verplichting hield verband met de bij voorgaande verkiezingen gehanteerde koppeling tussen het door de kiezer in te vullen geboortjaar en de code op het stembiljet. Om de traceerbaarheid van de kiezer te vermijden moest de code anoniem en vertrouwelijk zijn. Voor het envelop-in-envelop-stemmen is dat niet nodig. Hierop zal in onderdeel H van deze toelichting nader worden ingegaan.

Onderdeel D

In dit artikel worden de stembescheiden beschreven die aan de kiesgerechtigde wordt gezonden om te stemmen via de envelop-in-envelop-methode. Op het stembiljet staat de kandidatenlijst voorgedrukt en eventueel de naam van het waterschap en het jaar van de verkiezingen. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor het afdrukken van het stembiljet en de overige stembescheiden overeenkomstig het door de Minister van Verkeer en Waterstaat vastgestelde model.

Onderdeel E

In artikel 2.52 van het Waterschapsbesluit staat dat de voorzitter de tijd en plaats van de openbare zittingen van het stembureau kenbaar maakt. Hierbij is nu tevens opgenomen de zitting waarin het stembureau de codes op de gecodeerde retourenveloppen controleert, van de blanco enveloppen scheidt, en deponert in de stembus, alsmede de zitting waarin de stemmen worden geteld.

Onderdeel F

Artikel 2.53 beschrijft de inrichting van het nieuwe stembiljet.

In tegenstelling tot het apart opsturen van de kandidatenlijsten van de belangengroeperingen en het stembiljet met de dubbele kolom met stemvakken, worden op het nieuwe stembiljet de kandidatenlijsten van de belangengroeperingen en de stemvakken gecombineerd. Het stembiljet is zo veel eenduidiger ingericht. Kiezers zijn al bekend met deze opmaak bij de verkiezingen voor andere overheden. De eerder in het algemeen deel van de toelichting beschreven onduidelijkheden zullen dan niet meer voorkomen.

In het nieuwe derde lid wordt anders dan voorheen niet alleen een model voor het stembiljet vastgesteld, maar ook voor alle andere

stembescheiden. De componenten van kandidatenlijst en machineleesbare code zijn uiteen gehaald waardoor meerdere modellen nodig zijn. Daarbij wordt aangesloten bij artikel M 6 van de Kieswet.

Onderdeel G

In onderdeel G wordt artikel 2.54 gewijzigd. Het artikel beschrijft de procedure voor het invullen van het stembiljet en het verzenden daarvan naar het stembureau. Dit is overeenkomstig de methode zoals beschreven in artikel M 7 van de Kieswet. Deze stemprocedure is reeds behandeld in het algemeen deel van de toelichting.

Onderdeel H

In artikel 2.54a regelt de vaststelling door het stembureau dat de machineleesbare code op de gecodeerde retourenvelop correspondeert met een nummer in het kiesregister. Het kiesregister is de lijst van kiesgerechtigde ingezetenen gebaseerd op de gegevens van de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens. Bij elke naam in het kiesregister staat een code die correspondeert met de code op de gecodeerde retourenveloppe. Leden van het stembureau scannen deze code waardoor het ontvangen van de stembescheiden in het systeem wordt afgevinkt. Op deze manier is duidelijk dat de gecodeerde retourenveloppe afkomstig is van een kiesgerechtigde. Wanneer een kiezer heeft gestemd waarvan niet kan worden vastgesteld dat het gaat om een kiesgerechtigde in het kiesgebied, of wanneer de retourenvelop leeg is, wordt de retourenvelop terzijde gelegd en op grond van het nieuwe artikel 2.66a en overeenkomstig 2.94 in een pakket verzegeld. Hierop wordt in onderdeel L nog verder ingegaan. Vervolgens wordt dit pakket drie maanden bewaard nadat onherroepelijk is besloten over de toelating van de gekozen leden van het algemeen bestuur.

Tevens regelt het derde lid het scheiden van de enveloppen nadat is bepaald dat het om een kiesgerechtigde gaat. Voor het machinematig openen van de enveloppen kan een voorziening worden getroffen. Bij een groot aantal stembescheiden kan een geautomatiseerde verwerking het verkiezingsproces versnellen en de kosten drukken. Voor deze werkzaamheden kunnen de leden zich laten bijstaan door personen die zijn aangewezen door het dagelijks bestuur. Ook regelt dit lid het deponeren van de blanco envelop met stembiljet in de stembus. Overigens is dit niet de stembus, genoemd in artikel 2.54, vierde en vijfde lid, die enkel als extra mogelijkheid dient om de stem bij het stembureau af te leveren.

Onderdeel I

In verband met het handmatig tellen van de stemmen zal direct na de stemming worden begonnen met de stemopneming (de handelingen beschreven in artikel 2.65). Bij de getroffen voorziening voor geautomatiseerde stemopneming was het mogelijk om direct tot vaststelling over te gaan. De voorlopige uitslag kon elektronisch worden weergegeven.

Het derde en vierde lid van artikel 2.64 vervallen. Deze leden waren bedoeld voor het regelen van de controle voor de voorziening voor geautomatiseerde stemopneming.

Onderdeel J

Dit onderdeel wijzigd artikel 2.65. Er wordt een bepaling opgenomen met betrekking tot het controleren of de stembus leeg is. Daarnaast wordt opgenomen dat wordt gecontroleerd of de voorziening die is getroffen voor het handmatig opnemen van de stemmen gereed is. De benodigheden zullen verder zijn uitgewerkt in het daarvoor bestemde protocol.

Van deze controles wordt aantekening gemaakt in het proces-verbaal, bedoeld in artikel 2.73 van het Waterschapsbesluit. De oude bepaling komt te vervallen omdat er pas na de stempingsperiode wordt overgegaan tot stemopneming. Zodoende blijft de stembus gesloten tot aan het moment van stemopneming.

Voor de telwerkzaamheden zullen personen worden benoemd om de leden van het stembureau bij te staan. Deze bepaling was voorheen niet nodig omdat de stemopneming was geautomatiseerd. Ten slotte kunnen de blanco enveloppen, net zoals de gecodeerde enveloppen, machinematig worden geopend.

Onderdeel K

Artikel 2.66 ging uit van een situatie waarin de stemmen geautomatiseerd werden verwerkt. Met de keuze voor het handmatig tellen is dit artikel teruggebracht tot de elementen die relevant zijn voor het internetstemmen. Voor de overzichtelijkheid is de bepaling met betrekking tot de bevoegdheid tot het beslissen omtrent de geldigheid van stemmen toegevoegd aan artikel 2.65.

Onderdeel L

Artikel 2.66a regelt de terzijdelegging van stemmen die onjuist zijn verzonden en waarvan niet is te registreren dat ze afkomstig zijn van een kiesgerechtigde in het desbetreffende kiesgebied. In die gevallen is er geen duidelijkheid over de wil van de kiezer. Waarbij eerst enkel de stembiljetten van belang waren om aan te tonen dat een kiesgerechtigde een stem heeft uitgebracht spelen nu de retourenveloppen een belangrijke rol. In dat kader is het essentieel dat de machineleesbare code origineel en goed leesbaar is. Daarmee samenhangend kunnen alleen stembescheiden worden gebruikt die door het waterschap zijn uitgereikt. Op die wijze wordt gegarandeerd dat de code bij de kiesgerechtigde hoort en dat er geen stembiljetten zijn vervalst. Daarbij mogen er niet meerdere stemmen in één retourenvelop zitten om fraude te voorkomen.

Lege retourenveloppen of ongeldige stembescheiden worden op grond van artikel 2.50 terzijde gelegd. Dit wordt geregistreerd door het stembureau zodat het verschil in de hoeveelheid getelde stemmen en de kiezers in het kiesregister verklaarbaar wordt gemaakt.

Onderdeel M

Artikel 2.67 stelt de voorwaarden voor het ongeldig verklaren van stemmen. In verband met het gebruik van de retourenveloppen en het schrappen van het invullen van het niet-identificeerbaar gegeven en de machineleesbare code op het stembiljet, zijn de onderdelen e, f en g geschrapt. Ook onderdeel a van dit artikel is geschrapt. Dat onderdeel gaat in op de situatie dat stembescheiden worden opgestuurd waarvoor al vervangende bescheiden zijn vergeven. Dit is ingebed in artikel 2.66a, tweede lid, waarin de bescheiden niet meetellen voor de opkomst en ook niet bekend worden gemaakt door de voorzitter van het stembureau bij de uitslag (zie artikel 2.69). Verder is nader beschreven wanneer de kiezer een stembiljet niet-ondubbelzinnig heeft ingevuld. Ter verduidelijking zijn hier voorwaarden voor opgenomen.

Ten slotte is door de wijziging van het stembiljet, namelijk het vervallen van de twee kolommen op het stembiljet, de uitzondering in het tweede lid overbodig. Bij het nieuwe stembiljet hoeft enkel het hokje bij de gewenste kandidaat te worden ingevuld. Om deze reden is dit lid komen te vervallen.

Onderdeel N

In dit nieuwe artikel 2.67a wordt beschreven wanneer een stem als blanco wordt aangemerkt. Voorheen gaf de kiezer dit aan in een apart stemvak. Bij deze nieuwe bepaling is ervoor gekozen aan te sluiten bij artikel N 7, eerste lid, van de Kieswet.

De onderdelen O, P en R

In artikel 2.69 is opgenomen dat ook de aantallen van de op grond van artikel 2.66a van dit besluit terzijde gelegde stemmen bekend worden gemaakt. Daarnaast is de tekst van de artikelen 2.69 en 2.73 geredigeerd om nader aan te sluiten bij handmatige stemopneming. Daarnaast zorgen de leden van het stembureau dat de gegevens voor de voorlopige uitslag van de verkiezingen op schrift worden gesteld en bij het proces-verbaal worden gevoegd.

Onderdeel S

Naar analogie van artikel N 2 van de Kieswet worden naast de stembiljetten ook de gecodeerde retourenveloppen in pakketten bewaard. De specifieke werkwijze met betrekking tot de bewaring van de pakketten zal in het protocol worden opgenomen, bedoeld in artikel 2.45 van het Waterschapsbesluit.

Artikel II

In het kader van het volgen van de vaste verandermomenten voor het inwerking laten treden van wetgeving en het tijdig afronden de voorbereidingen voor de komende Zeeuwse waterschapsverkiezingen in november 2010 is de inwerkingtreding van dit besluit gesteld op 1 juli 2010.

De Minister van Verkeer en Waterstaat,
C. M. P. S. Eurlings